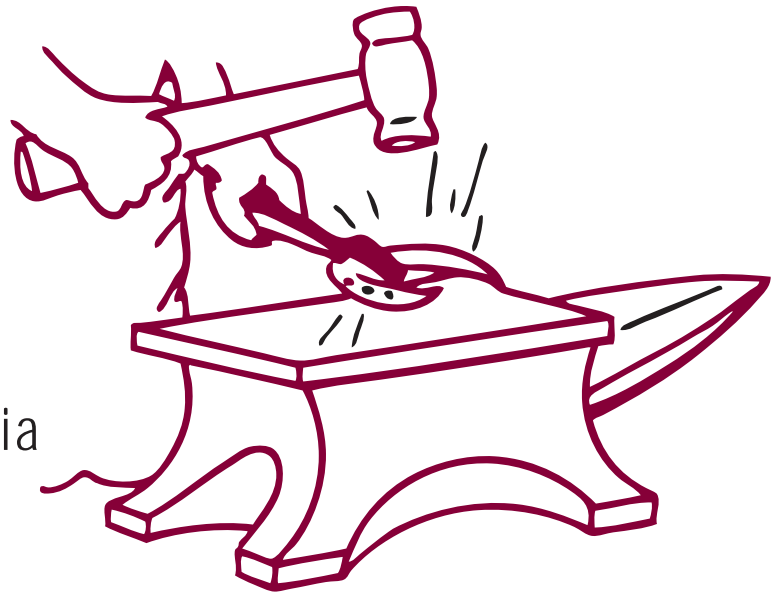

Euskal Ola

I puin Sariketako 3. Saria

Ortxe dogu ba ola bat; bertakoak bearrean fin-fin dabizen arren, oraingo ekonomi egoera latza dala-ta, arazoak eukiten asi jakuz; lana egon badago, baiña ez garai batean beste; beargin batzuk be kaleratu egin bear izan dabez, eta ondorioz, pertsona orreik egoera gatxean geratu dira. Zelan aurre egin oraingo bizimodu garestiari, bearrik be izan barik? Ondamendi baltz eta latza!

Lantegi orretan danatarik dago, euskaldunak eta euskeraz ez dakian jentea; euskaldun batzuek txin-txo-txintxo berba egiten dabe euskeraz euren artean, baiña zenbaitek, ostera, gurago du erreztasunagaitik-edo erderaz jardutea; euskaldun danak gauza bera egingo balebe, euskerarenak egingo leuke, jakiña.

Egoera gatx ta latz a asi aurretik, lantegi-buruak egiñaalak egin ebazan euskera olan indartuteko, ta ainbat agiri ta lan euskeraz egitea bultzatzen eban, euskeraz ekienen artean, noski.

Alan da guztiz be, ekonomi-egoera orrek eta beste zenbait gauzak bultzatuta, beargin batzuk arrankuratzen asi ziran, ez ei litzakeala ainbeste diru euskerean sartu bear; lana ei da garrantzitsuena, ta euskeraz berba dagiala gura dauanak, baiña ez litzake iñungo neurri zeatzik artu bear ilten ari jakun berbeta batentzat.

Felipe'k alantxe inotsan Ander lankideari: - Etxa-kiat zertarako ipinten dabezan agiri oneik euskeraz; kontu orreik obeto ulertzen joaguz erderaz euskeraz baiño, ta euskeraz jardutea denporea galtzea besterik ez dok.

- Bai, alantxe dok; iregaz bat egiten joat; ondo jagok euskeraz be berba egitea, baiña bearrean

erdera erabiltzea dok eraginkorragoa, danok ulertzen dogulako, ta, jakin be, gutako askok euskerea bera baiño obeto jakiek. Bearbada nagusiagaz egingo joagu berba, au egoera au aldatu daian.

Beraz, ara nun bi adiskideok alkartu diran eta lantegi-buruarengana jo daben; asikerean apurtxu batean itxaron egin bear izan dabe, baiña nagusia aske geratu danean, bere langelara sartu dira Felipe ta Ander.

Alazne dogu bertako lantegi-burua; langilleakaz eroan aundikoa dogu, ta areik gogara ta atsegiñez lan egin daien jotzen dauz aalegiñak, baiña, danen gustokorik ez, eta langille batzuk bere aurkako giro txarra sortuten saiatzen dabiz.

Alazne, beargin trebea izateaz ganera, minbera xamarra be bada, ta ez jako atsegin sortuten ari dan giro zital a.

Aizu, Alazne, zurekin berba egin geinke?

Jakiña, ortarakoxe naukozue ba emen; zer gura dozue, zer arazo daukozue?

I kusten dozu lantegiaren etorkizuna gero ta baltzagoa dala. Beargin batzuk onezkero kalean dira, ta uste dogu ori joerea okerragotu egingo dala aurrerantzean. Bestalde, orobat jabetuten gara euskerea lantegian sartu gurean dabizela; berez, gura dauanak euskerara jo lei, baiña ez dogu uste bearrezkoa danik euskerea zelan edo alan bultzatutea, edo geiago esango neuke, indarrean ezartzea. Orrezaz ganera, beti edo geien-geienean beinepein, jardun gara erderaz lan-kontu orreitaz, ta alantxe oituta gagoz.

Alazne lantegi-buruak arretaz entzun eutsen, baiña ez etorren guztiz bat entzun ebanagaz; asikerean aoa bete azur lotu zan, eta unetxu batean pentsakor egon, eta jarraian onantxe erantzun eutsen bi beargiñai:

Beti euskereari botetan dautsoe gauza askoren errua, baiña gure euskera gaixoak ez dau orretan errurik. Lan-egoera lar gogorra da, baiña ori ez da euskerea bultzatu ta zuzpertz gurearen ondorioa; dana erderaz eginda be, au lan-egoera au ez da besterik barik bere onera etorriko. Orretarako ekonomi neurriak dira bearrezko, ta orreik ez dauke berbeteagaz zer-ikusirik. Bestalde, badi-raustazue oraiñ artean lan-kontu orreik erderaz egin doguzala, ta neurri aundi batean egia da, baiña oiturak eta ekanduak, ekiñaren ekiñez, aldatu egin geinkez. Danerako, erreztasunaren izenean, erdera erabilten badogu, gure euskera gaixoa ito ta betirako ezkutatuko jaku, ta alperrik izango dira negarrak orduan. Leizezulo garai areitatik gaur arte iritxi jaku euskerea, mendez mende.

Oraiñ arte, I I . Errepublikaren garai batean izan ezik, euskerea ez da sekula santan ofiziala izan, eta gaurko egunean duintasun ori lortu badau be, dirudianez, oraintxe galdu leiteke euskerea, euskaldunen arlotekeriarengaitik.

Oraintxe aurreratu leiteke euskerea, baiña alan egin ordez, bildur naz ez ete dauan atzera egingo.

Bai, baiña ori ez da gure arazoa...!, iñoan Ander'ek amorruz.

Ta norena da ba, euskaldunona ez bada?- erantzun eutsan Alazne'k. Edozein izkuntza iztunena da, ta ez ori bakarrik, munduko aberastasunaren adierazgarri be bada, beraz, gizadi osoarena dala esan leiteke.

Orreik adierazpenak lar politak dira, baiña emen bearras ari gara, ta bearra aalik eta egokien egiteko neurri eraginkorrak artu bear dira, ta ez lana oztopatu leienak, iñoan Felipe'k. Zuk, Alazne, diñozuzan orreik gauzok orokorrak dira, baiña emen orain zer bait zeatzez gabiz berbetan.

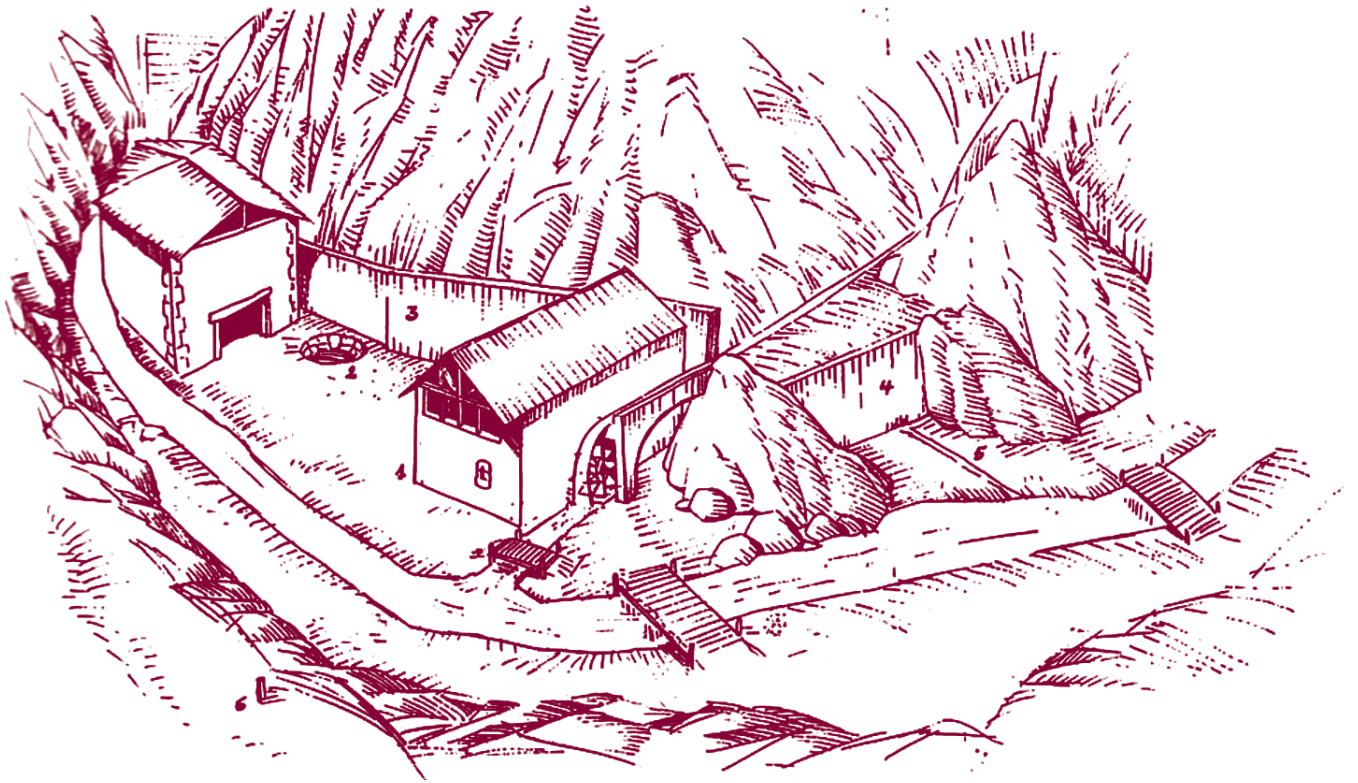
Berbete batek edozein egoeratarako balio ez badau, orduan ez da berbete; euskerea, izkuntza dan aldetik, lan-alorrean be txertatu bear dogu, ostantzean jai daukogu. Zer balio dau lanerako ez dan berbete batek? Edozein egoeratan erabilli bearrean gara geure berbetea. Ganera, euskereak sortuten ei dituan zailtasunak aitatzen dozuez, baiña ez dozue kontuan artu gura badagoala be euskeraz bear egin eta bizi nai dauan jentea; bada oraindik euskeraz erderaz baiño obeto ta errezagó aritzen dan jentea, olangorik ikusi gura ez badozue be.

Bai, baiña geiago dira bestaldekoak, alegia, erderaz obeto dakien euskaldunak, bota eban Ander'ek.

Bai, alantxe da; bearbada ez dozu ori geuk gura geunkeana, baiña alantxe da, geitu eban Felipe'k.

Ez dala ori zuek gura zeunkiena?, irautsen Alazne'k. Edonok esango leuke ba! Euskerea benetan maite dozuela badiñozue, erabilli egin bear dozue, ta

bearrean erabiltea da bideetako bat; umeakaz eta abereakaz bakarrik berba egiteko da euskerea, ala? Lanak, gure bizian ain egiteko garrantzitsua dala-ta, ordu asko kentzen dauskuz, eta ortxe ageri dira gure nortasunaren zantzoak. Benetan euskaldunak bagara, eta alangotzat jotzen badogu geure burua, beargin lez be erabilli bear dogu euskerea, aal dan guztian. Orrelan euskerea garrantzitsua izango da bizitzan, ostantzean, bigarren edo irugarren maillako berbetatxu zantar eta ezain baten modura geratuko jaku. Eginkizun garrantzitsuetarako be erabilli bear dogu geure izkuntza, bestela, ez daualako merezi dauan duintasunik lortuko. Ontzat emongo ete leukie ingelesak lanean ingelesez ez jardutea?

Baiña ori ez da gauza bera..., iñoan Felipe'k.

Agian ez da bardiña izango, baiña geure esku dago ori guztiori aldatzea; ekiñaren ekiñez, erabilliaren erabilliz, guztiz arrunta ta oikoa biurtuko jaku euskeraz bear egitea, ta orduan konturatuko gara bearrezkoa dala aalegiñ ori egitea, ostantzean, ez garalako sekula mailla orretaraiño iritxiko. Oso nabarmena ta ezaguna da judutarrak egin ebena, alegia, ia-ia guztiz galduta egoan izkuntza berpiztuz. Gertuago be, Europa'n bertan, ortxe dogu Txekia aurreratua adibidea be; alemaniarren eta errusiarren artean ibilli dirala-ta, naiko galduta egoan txekiera, ta gauza ofizialetarako ez ei eben

erabiltzen; gaurko egunean, ostera, ara nun txekiera izkuntza arrunt eta garatua biurtu jakun, eta orain iñork ez leuke esango alemana erabilli bear danik berrera. Egoerak aldatu egin daikeguz, orretarako egiñaala jotzen badogu, jakiña. Euskerari duintasuna ematen ez badautsogu, gitxietsi egiten dogu, orain zelan-alan bixi leiteke, baiña berandu barik bein-betiko ezkutatuko egingo da. Euskaldun guraso askok egiten dabena egin bear ete dogu guk be, alegia, seme-alabai euskeraz berba egin eta beren artean erdera utsean jardun, euskeraz jakiñ arren? Alazne'k ez eban oldoztu edo pentsatuten bi beargiñak bereganatuko zituanik, baiña ara zer ezuste edukiñ eban:

Bai, agian neurri batean arrazoi dozu, iñoan Ander'ek. Euskerea, il ala biziko atakan dagoala-ta, bizitzaren alor guztietan indarrez eta osasunez sartuten ez badogu, astiro-astiro ezkutatuz joango da, toki batzuetan onezkero gertatzen ari dan letxe. Egin daigun euskerea geure benetako berbeta, ez biotzez bakarrik, baita ezpenez be.

Bai, aaleginduko gara euskeraz geiago jazten; arlotekeria uxatu, ta bear egin daigun euskeraz! Euskeraz bizi gaitzen...!

Aurrerantzean euskerea lantokian be zuzperten asi ziran Ander eta Felipe.

Asier Etxaburua
Azaldegi Txiki